

POROČILO O DELU IN PORABI SREDSTEV FUNDACIJE ZA FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ V RS OD 9.3. DO 31.12.1998

I. UVOD

Državni zbor Republike Slovenije je na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije (Uradni list RS št.: 44 z dne 9.8.1996) v mesecu januarju 1998 sprejel Odlok o ustanovitvi FIHO (Uradni list RS št.:9 z dne 6.2.1998). S sprejetjem navedenega ustanovitvenega akta je bilo zaključeno več kot tri leta trajajoče obdobje zakonskega preoblikovanja financiranja dejavnosti invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Ker fundacija še ni imela izdelanih svojih pravnih aktov (pravila FIHO, pravilnik o merilih in pogojih za uporabo sredstev fundacije), je Odlok o ustanovitvi FIHO v prehodnih določbah določil, da se do sprejetja aktov fundacije za razporejanje sredstev FIHO v letu 1998 uporablja pravilnik o razporejanju loterijskih sredstev za socialno-humanitarne in športne dejavnosti. Loterijski svet je na podlagi navedenega pravilnika v mesecu decembru 1997 razporedil sredstva Loterije Slovenije za leto 1998 na posamezne invalidske in humanitarne organizacije, tako, da je svet fundacije od 9.3. do 31.12.1998 lahko le sprovajal sklep loterijskega sveta.

Ob pripravi aktov fundacije so se člani sveta soočili z nekaterimi odprtimi vprašanji, ki jih ne ureja zakon o socialnem varstvu, zakon o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije ter odlok o ustanovitvi FIHO. Gre za naslednja vprašanja:

- ker zakon o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije ni natančneje opredelil status invalidskih in humanitarnih organizacij, niti ni predvidel, kdo in kako naj to uredi, iz zakona ne izhaja, kdo so invalidske in humanitarne organizacije po 62., 63. in 64. členu zakona o socialnem varstvu;
- navedeno omanjkljivost je poskušal popraviti odlok o ustanovitvi FIHO, ki je v 5. členu podal definicijo invalidskih in humanitarnih organizacij. V tem primeru je odlok povzel kategorije iz zakona o socialnem varstvu in se nanj tudi izrecno sklicuje. Ker pa so v 62., 63. in 64. členu zakona o socialnem varstvu podane zgolj opisne splošne formulacije, je v zakonu navedeno, da se tovrstne organizacije ustanovljajo v »skladu z zakonom«, kar pomeni,

da bosta status invalidskih in humanitarnih organizacij uredila zakon o invalidskih organizacijah in zakon o humanitarnih organizacijah, ki sta v fazi predloga oziroma delovnih tez;

- ker zakoni ne urejajo statusa invalidskih in humanitarnih organizacij, se je svet FIHO znašel pred težko odločitvijo, kako v pravilih FIHO in pravilniku o merilih in pogojih za uporabo sredstev fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij ustrezno urediti status teh organizacij, ker iz statusa izhajajo pravice do financiranja iz naslova fundacije. Zaradi navedenih razlogov so opredelitve, ki v aktih FIHO urejajo statusna vprašanja invalidskih in humanitarnih organizacij le začasne, dokler to ne bo urejeno v zakonu o invalidskih in zakonu o humanitarnih organizacijah. Ko bosta zakona sprejeta bo treba spremeniti akte FIHO.

II. DEJAVNOST SVETA FUNDACIJE

Svet fundacije se je sestal na konstitutivni seji dne 9.3.1998 in v skladu z Odlokom o ustanovitvi FIHO imenoval predsednika Sveta, v.d. direktorja fundacije ter 9 člansko komisijo za pripravo pravil FIHO. Z navedenim datumom je fundacija pričela z delom in pooblastili, ki izhajajo iz zakona o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije ter Odloka o ustanovitvi FIHO.

Od ustanovitve fundacije do 31.12.1998 je imel svet fundacije 12 rednih in 1 izredno sejo, na katerih je obravnaval ter sprejel naslednja pomembnejša stališča in sklepe:

- Državnemu zboru je posredoval v presojo besedilo pravne razlage zakona o igrah na srečo ter zakona o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije v delu, ki zadeva financiranje dejavnosti invalidskih in humanitarnih ter športnih organizacij, od dneva, ko sta bili konstituirani obe fundaciji. Državni zbor pobude še ni obravnaval.
- Imenovana je bila začasna komisija za razporejanje mesečnih prilivov sredstev Loterije Slovenije med invalidske in humanitarne organizacije in to v višini in razmerju, kot je bilo določeno s sklepom Loterijskega sveta dne 17.12.1997.
- Svet se je seznanil s poročilom Loterijskega sveta o razporeditvi prihodkov doseženih z dejavnostjo Loterije Slovenije za leto 1997 ter za obdobje od 1.1. do 8.3.1998 (do pričetka delovanja FIHO).
- Svet je sprejel sklep, da se od sredstev, ki jih je FIHO pridobil iz naslova Športne loterije Slovenije in drugih klasičnih iger na srečo (niso pa bila zajeta v finančnem planu Loterijskega sveta za leto 1998), 66 mio sit nameni za predčasno vrnitev posojila, ki ga je 8 invalidskih organizacij v preteklih letih najelo pri Stanovanjskem skladu RS za investicije v njihove objekte, ki so potrebni za izvajanje socialnih programov. S predčasnim odplačilom posojila je fundacija na račun obresti prihranila cca 12 mio sit.
- Na predlog v.d. direktorja je svet fundacije potrdil seznam nabave osnovnih sredstev za potrebe fundacije ter predlog zaposlitve za opravljanje strokovnih in drugih nalog, ki so potrebne za normalno delovanje fundacije.
- Na predlog komisije za pripravo aktov FIHO je svet na treh sejah obravnaval in v mesecu maju z večino glasov vseh članov sveta FIHO sprejel pravila FIHO ter jih posredoval Državnemu zboru RS v soglasje.
- Na predlog predsednika sveta je svet imenoval direktorja FIHO in predlog posredoval v soglasje Državnemu zboru RS v soglasje.
- Svet je obravnaval informacijo skupine članov sveta iz vrst humanitarnih organizacij Državnemu zboru RS o delovanju fundacije, s predlogi za razrešitev nastalih problemov in jo v celoti zavrnil kot tendenciozno in netočno. S svojimi sklepi je seznanil Državni zbor in druge institucije, ki so prejele navedeno informacijo.
- Na podlagi izdelanega predloga komisije za akte fundacije, je bil po dolgotrajnem medsebojnem usklajevanju v mesecu septembru na seji sveta FIHO z večino glasov vseh članov sveta sprejet pravilnik o merilih in

pogojih za razporeditev sredstev fundacije. Pri pripravi pravilnika se je komisija soočila z različnimi interesi invalidskih in humanitarnih organizacij glede razmerja delitve sredstev med obema skupinama organizacij, pogojev in meril, ki jih morajo prosilci za sredstva FIHO izpolnjevati itd. Svet je pravilnik posredoval v soglasje Državnemu zboru RS.

- Komisija za akte fundacije je pripravila predlog poslovnika o delu FIHO. Svet je poslovnik obravnaval na dveh sejah in ga v mesecu novembru sprejel. S sprejetjem poslovnika je svet fundacije sprejel vse akte, ki so potrebni za delovanje FIHO.
- Na predlog direktorja je svet sprejel finančni načrt fundacije za leto 1999. Na osnovi ocene predvidenih dohodkov in na osnovi določil pravilnika o merilih in pogojih za uporabo sredstev fundacije, je za invalidske organizacije v letu 1999 na voljo 1.560.000.000 sit in za humanitarne organizacije 520.000.000 sit.
- Po sprejetju finančnega načrta je svet fundacije sprejel sklep, da se v Uradnem listu RS objavi javni razpis za razporeditev sredstev FIHO v letu 1999 in na podlagi vloženih zahtevkov organizacij prične postopek za razporeditev sredstev FIHO v letu 1999. V ta namen sta bili imenovani dve komisiji (za invalidske in za humanitarne organizacije), ki bosta v skladu z veljavnim pravilnikom pripravile predlog za razporeditev sredstev za leto 1999.
- Svet fundacije je v mesecu decembru imenoval tudi tri-članski nadzorni odbor fundacije, ki ga sestavlja predstavnik iz vrst invalidskih organizacij, predstavnik iz vrst dobrodelnih organizacij in predstavnik iz vrst organizacij za samopomoč. Nadzorni odbor opravlja naloge, ki so določene z akti fundacije.
- Strokovna služba FIHO je za seje sveta vsake tri mesece pripravljala poročilo o prihodkih fundacije ter razporeditev sredstev invalidskim in humanitarnim organizacijam ter porabi sredstev za delovanje fundacije.

III. DEJAVNOST INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ

Na podlagi 23. člena pravilnika o merilih in pogojih za uporabo sredstev fundacije, so invalidske in humanitarne organizacije v predpisanem roku posredovale FIHO letna poročila o delu in porabi sredstev za delovanje organizacije, izvajanje programov in naložbeno dejavnost. Od 9.3. do 31.12.1998 je bilo tem organizacijam iz dohodka iger na srečo dodeljeno 1.311.319.545 sit. Od navedenega zneska so invalidske organizacije prejele 1.184.030.028 sit (851.138.690 sit za delovanje in 332.891.338 sit za investicije). Humanitarne organizacije pa so prejele za dejavnost 127.289.517 sit. Za investicije sredstev niso prejele (podrobnejša razporeditev je razvidna iz tabel na koncu poročila).

1. Delovanje invalidskih organizacij

Invalidi so ustanovili svoja društva z namenom, da v njih zadovoljujejo specifične socialne potrebe svojih članov, ker jih država samo delno zagotavlja skozi delovanje javnih služb. Glede na število članov in vrsto invalidnosti so invalidske organizacije organizirane različno. Nekatere delujejo samo na državnem in regionalnem nivoju, nekatere pa tudi na lokalnem nivoju. Prav tako se invalidi vključujejo v svoje organizacije glede na vrsto obolenj oziroma okvar in okoliščin, ki so vplivale na invalidnost (ob rojstvu, na delu, nesrečah, med vojno ali kot posledica vojne).

Iz poročil invalidskih organizacij je razvidno, da so v preteklem letu opravile številne naloge na področju izobraževanja svojih članov, usposabljanja za aktivno življenje in delo, nudenja različnih socialnih pomoči z namenom kompenziranja invalidnosti, ohranjanja zdravja, zagotavljanja tehničnih pripomočkov, (ki jih ne zagotavljajo zavarovalnice), odpravljanja oziroma premagovanja arhitekturnih ter komunikacijskih ovir, športa in rekreacije, kulturne dejavnosti, druženja in medsebojne pomoči.

Invalidske organizacije so najbolj prepoznavne po izvajanju socialnih programov, ki so prilagojeni specifičnim potrebam invalidov. Tako gibalno ovirani invalidi ob pomoči strokovnjakov vplivajo na hitrejše odpravljanje arhitekturnih ovir v domačem in delovnem okolju, razvijajo lastno mrežo prevozov s prilagojenimi vozili in s tem odpravljajo zmanjšano mobilnost svojih članov v bivalnem in delovnem okolju. Slepí in slabovidni so razvili svoj informacijski sistem (tiskanje knjig, časopisov in drugih publikacij v Brailici in zvočni tehniki). Gluhi in naglušni razvijajo svojo informativno dejavnost preko televizije – prisluhnimo tišini, interneta, izdajanja lastnega glasila itd. Starši duševno prizadetih otrok se ob pomoči strokovnjakov seznanjajo z delom s prizadetimi otroci. Za vse invalidske organizacije pa je značilno, da vlagajo veliko naporov v izvajanje programov ohranjanja zdravja svojih članov, urejanja njihovih stanovanjskih razmer in zagotavljajo denarne in druge

pomoči ogroženim članom. Posebno pozornost namenjajo tudi medsebojnemu druženju, organiziranju športne in rekreativne dejavnosti, različnim interesnim dejavnostim itd.

Pri invalidskih organizacijah so pomembna finančna postavka investicije, saj je bilo v letu 1998 od vseh razpoložljivih sredstev za te namene porabljeno cca 25 % razpoložljivega denarja. Naložbena dejavnost invalidskih organizacij je bila v lanskem letu zelo heterogena. Največ sredstev je bilo porabljenih za nadaljevanje in dokončanje objektov, ki so v funkciji ohranjanja zdravja in za nakup oz. adaptacijo poslovnih prostorov, objektov za potrebe izobraževanja, usposabljanje in rehabilitacijo invalidov in za odplačilo anuitet za najeta posojila.

2. Delovanje humanitarnih organizacij

Loterijski svet je s sklepom o razdelitvi sredstev za leto 1998 razvrstil v skupino humanitarnih organizacij tudi nekatera invalidska društva, ki glede na svojo dejavnost v to skupino ne sodijo. Te organizacije so:

- Sklad Silva, invalidsko in humanitarno društvo,
- Klub invalidnih študentov,
- Društvo invalidski forum,
- Združenje invalidov – FORUM Slovenije,
- Združenje naglušnih oseb Slovenije – TIŠINA.

Navedena invalidska društva so na podlagi pravilnika o merilih in pogojih za uporabo sredstev fundacije v letošnjem letu razvrščena k skupini invalidskih organizacij.

Tudi preostala skupina humanitarnih organizacij je glede na vsebino svoje dejavnosti zelo heterogena. Največ med njimi je organizacij za samopomoč (15 društev, ki so jih ustanovili bolniki) ter 10 dobrodelnih organizacij, ki so jih ustanovili posamezniki z namenom, da bi prispevali k reševanju socialnih stisk in težav drugih oseb.

Organizacije za samopomoč svoje programe prilagajajo specifičnim potrebam svojih članov – bolnikov. Za te organizacije je značilno, da imajo zelo razvito informativno in založniško dejavnost, veliko pozornost namenjajo neposredni pomoči svojim članom (pravna pomoč, zagovotništvo, zaupni telefon, pomoč na domu.), organizirajo medsebojna srečanja in podpirajo družabništvo, organizirajo športne in rekreativne dejavnosti. V sodelovanju s pristojnimi zdravstvenimi ustanovami spremljajo dosežke, ki jih pri premagovanju bolezni dosega medicina doma in v svetu. Aktivno so prisotni tudi na različnih mednarodnih kongresih, ki obravnavajo specifična področja zdravstvene dejavnosti. Pri izvajanju programov zelo dobro sodelujejo z zdravstvenimi delavci in drugimi strokovnjaki, ki delajo na področju zdravstvenega varstva.

Vse več organizacij za samopomoč pa izvaja nove inovativne programe, ki jih je treba še posebej omeniti. Tako je društvo onkoloških bolnikov lani

organiziralo mednarodno konferenco prostovoljk, ki delajo z ženskami, ki so obbolele za rakom dojk. Društvo hemofilikov Slovenije je izvedlo raziskovalni projekt »zdravo potomstvo«, ki obravnava socialne in medicinske vidike hemofilije kot dedne bolezni. Vzpostavili pa so tudi nacionalni register spremljanja krvavitev in socialnih posledic hemofilije. Društvo fenilketonurikov je pri pristojnem ministrstvu doseglo, da so dietni izdelki, ki so potrebni za prehrano bolnikov, registrirani kot zdravilo in se uvažajo brez uvoznih dajatev. Društvo Liga proti epilepsiji je organiziralo več javnih tribun na temo epilepsija in vožnja motornih vozil, epilepsija in zaposlovanje ter epilepsija in kvaliteta življenja. Društvo bolnikov s cerebrovaskularno boleznijo pa je z Zvezo delovnih invalidov Slovenije podpisalo protokol o medsebojni strokovni pomoči in sodelovanju pri realizaciji programov društva. Takšne oblike medsebonega sodelovanja bi lahko vzpostavile tudi druge humanitarne ter invalidske organizacije, saj se njihova dejavnost pogosto prepleta in dopolnjuje. Veliko bolnikov postane zaradi posledic bolezni invalidov, zato potrebujejo tudi socialne storitve, ki jih izvajajo invalidske organizacije.

V skupino dobrodelnih organizacij se uvrščajo tista društva, ki so jih ustanovili posamezniki ali verske skupnosti z namenom, da nudijo pomoč pri reševanju socialnih stisk ogroženih skupin ljudi ali posameznikov. Te organizacije svoje programe dejavnosti oblikujejo tudi glede na poslanstvo, ki ga opravljajo in socialno strukturo proslilcev. Med navedenimi dobrodelnimi organizacijami zaradi svojega družbenega pomena, položaja in tradicije prav gotovo izstopa RK Slovenije, Slovenska karitas in Planinska zveza Slovenije – GRS.

RK Slovenije je lani izvajal socialne programe za reševanje socialne in materialne ogroženosti prebivalstva (posebno ob naravnih nesrečah), nudil pomoč starejšim osebam na domu, z materialnimi pomočmi pomaga socialno ranljivim skupinam prebivalstva (klošarji, brezdomci, romi, itd.) ter organiziral letovanje za oroke iz socialno ogroženih skupin.

Slovenska karitas je sredstva, ki jih je lani pridobila od fundacije namenila za nudenje pomoči družinam, ki so se znašli v socialni stiski, za sofinanciranje dejavnosti materinskih domov, za pomoč beguncem in za sofinanciranje programa pomoči odvisnikom (alkoholiki, narkomani).

Planinska zveza Slovenije – GRS je lani izvajala vzgojnoizobraževalno dejavnost, ki je bila namenjena obiskovalcem gora, usposabljala je službe, ki nudijo pomoč ponesrečenim obiskovalcem gora. Iz sredstev Loterije Slovenije so bile financirane tudi reševalne akcije v gorah in nabavljena je bila oprema za potrebe GRS.

Pomembno vlogo pri družbeni skrbi za zdravje prebivalstva imajo tudi druge dobrodelne organizacije. Tako je Zveza slovenskih društev za boj proti raku lani izdala knjižico sedmih dobrih nasvetov – Slovenski kodeks proti raku. Izvedla je anketo o zdravstvenem stanju občanov s poudarkom na preprečevanju nastanka raka. Nadaljevala je s podpisovanjem slovesne obljube v osnovnih šolah, da učenci ne bodo prižgali cigarete. Organizirala je tudi sestanek s sorodnimi društvi, na katerem so se dogovorili za uskladitev

njihovih programov na področju boja proti raku in dejavnosti za zdrav način življenja.

Slovensko združenje za duševno zdravje ŠENT in Slovensko nacionalno združenje za kakovost življenja OZARA sta izvajali vrsto inovativnih programov za osebe z dolgotrajnimi psihosocialnimi težavami. Težišče njihovega dela je bilo na ustanavljanju in vodenju delovnih centrov, v katere se vključujejo ljudje z dolgotrajnimi psihosocialnimi težavami. Te osebe so največkrat napotene iz zdravstvenih ustanov (po končanem bolnišničnem zdravljenju), iz centrov za socialno delo, vse bolj pogosto pa pomoč poiščejo sami ali v sodelovanju s svojci. Namen delovanja dnevnih centrov je izboljšanje kakovosti življenja bolnikov in ponovno vključevanje teh oseb v svojo družino. Poleg dejavnosti, ki se odvijajo v teh dnevni centrih obe organizaciji preko svojih strokovnih in laičnih delavcev izvajata različne oblike izobraževanja, prostočasovne aktivnosti in zagovorništvo. Zelo dejavni sta tudi na mednarodnem področju, saj spremljata nove oblike in metode dela, ki jih za to populacijo uvajajo v svetu in njihove dosežke prenašata v svoje programe dela.

IV. RAZPOREDITEV SREDSTEV INVALIDSKIM IN HUMANITARNIM ORGANIZACIJAM OD 9.3. DO 31.12.1998

1. INVALIDSKE ORGANIZACIJE

	organizacija	delovanje	investicije	skupaj
1	Zveza društev slepih in slabovidnih	120.277.477 SIT	46.502.197 SIT	166.779.674 SIT
2	Zveza gluhih in naglušnih Slovenije	115.324.391 SIT	25.512.491 SIT	140.836.882 SIT
3	Društvo mišično obolelih Slovenije	74.626.521 SIT	26.463.541 SIT	101.090.062 SIT
4	Zveza paraplegikov Slovenije	76.194.999 SIT	31.198.562 SIT	107.393.561 SIT
5	Društvo multiple skleroze Slovenije	45.650.957 SIT	23.730.866 SIT	69.381.823 SIT
6	Sožitje - Društvo za pomoč duš.priz.	109.875.995 SIT	29.800.000 SIT	139.675.995 SIT
7	Zveza društev invalidov Slovenije	116.810.317 SIT	26.172.561 SIT	142.982.878 SIT
8	Zveza društev za cerebralno par. SONČEK	51.924.869 SIT	42.306.964 SIT	94.231.833 SIT
9	Zveza društev invalidov vojn Slovenije	36.322.642 SIT	24.286.866 SIT	60.609.508 SIT
10	Zveza za rekreacijo in šport inv.	33.928.650 SIT	16.700.000 SIT	50.628.650 SIT
11	Zveza društev vojnih invalidov	41.035.212 SIT	24.000.000 SIT	65.035.212 SIT
12	Dr. bolnikov in inv. z ank. spond.	13.250.000 SIT	4.000.000 SIT	17.250.000 SIT
13	Društvo laringektomiranih Slovenije	7.083.330 SIT	5.717.290 SIT	12.800.620 SIT
14	Zv. invalidov društev ILCO	8.833.330 SIT	6.500.000 SIT	15.333.330 SIT
	S k u p a j:	851.138.690 SIT	332.891.338 SIT	1.184.030.028 SIT

2. HUMANITARNE ORGANIZACIJE

	organizacije	delovanje
1	Rdeči križ Slovenije	48.942.586 SIT
2	GRS pri PZ Slovenije	23.387.991 SIT
3	KARITAS	8.349.080 SIT
4	Socialna zbornica Slovenije	5.751.491 SIT
5	Zveza slo. društev za boj proti raku	4.980.512 SIT
6	Gerantološko društvo Slovenije	1.668.000 SIT
7	Društvo onkoloških bolnikov Slovenije	1.700.500 SIT
8	Zveza društev ledvičnih bolnikov Slo.	2.723.750 SIT
9	Društvo psoriatikov Slovenije	799.400 SIT
10	Druš. za pom. os. z govor. motnjami v MAZI	718.000 SIT
11	Društvo hemofilikov Slovenije	2.696.300 SIT
12	Slo. društvo za duševno zdravje ŠENT	2.674.600 SIT
13	Društvo fenikletonurikov PKU Slovenije	792.500 SIT
14	Zveza društev diabetikov Slovenije	4.384.200 SIT
15	Liga proti epilepsiji	2.331.800 SIT
16	Zveza koromarnih društ.in klubov Slovenije	1.929.600 SIT
17	Zveza društev upokojencev Slovenije	2.674.600 SIT
18	Slovensko društvo za celiakijo	792.500 SIT
19	OZARA - organiz. za kakovost življenja	2.772.900 SIT
20	Zveza dr.mobiliz. v nemško vojsko	634.800 SIT
21	Društvo pljučnih bolnikov Slovenije	1.515.000 SIT
22	Društvo bolnikov s krvnimi boleznimi	682.000 SIT
23	Društvo bolnikov s cerebrovaskularnimi b.	639.800 SIT
24	TREPETLIKA - društvo b. s parkinsonom	438.991 SIT
25	Društvo srčnih b. s spodbujevalnikom	483.677 SIT
26	Evangeličanska hum.org. EHO PODPORNICA	161.011 SIT
27	Sklad SILVA, inval.human.društvo	413.928 SIT
28	Klub invalidnih študentov	500.000 SIT
29	Društvo Invalidski forum Slovenije	500.000 SIT
30	Združenje invalidov - FORUM Slovenija	500.000 SIT
31	Združenje naglušnih oseb "TIŠINA"	750.000 SIT
	S k u p a j:	127.289.517 SIT

Direktor FIHO
Franc DOLENC

Predsednik sveta
Janko KUŠAR